

Quy Luật Trong Bóng Tối Của Elon Musk

Elon Musk's Shadow Rule @ The New Yorker (21/08/23).

© **Ronan Farrow** (Thiên Nhất Phương lược dịch).

Nguồn: © [Diễn Đàn Thế Kỷ](#) (13/09/2023)

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b8/Wladimir_and_Vitali_Klitschko_with_a_Starlink_user_terminal.jpg/330px-Wladimir_and_Vitali_Klitschko_with_a_Starlink_user_terminal.jpg



Vitali Klitschko, Mayor of Kyiv, and his brother Wladimir Klitschko with Starlink terminals shipped to Kyiv during the 2022 Russian invasion of Ukraine. © wiki.

Lời giới thiệu: Trong mấy tuần vừa qua, cả Quốc Hội và Chính phủ Hoa Kỳ bị sôi sục vì tin tức tỷ phú Elon Musk, Chủ Tịch Công Ty Space X, đã cắt đứt mạng lưới truyền tin Starlink của Ukraine trên vùng trời Crimea, nơi quân lực Ukraine đang chiến đấu cùng quân xâm lăng Nga. Ông Musk bị Thượng Viện Hoa Kỳ gọi ra điều trần.

Bài viết "Elon Musk's Shadow Rule" (Quy Luật Trong Bóng Tối Của Elon Musk) của Ronan Farrow (A reporter at large), The New Yorker, August 21, 2023, đã mô tả rõ nội vụ.

Chính phủ Hoa Kỳ đã phải lệ thuộc vào một tỷ phú về kỹ thuật và đang cố gắng tìm hãm ông ta lại.

Tháng mười năm ngoái, ông Colin Kahl, cựu Thứ Trưởng Quốc Phòng, đặc trách về chính sách tại Ngũ Giác Đài, đang ngồi trong phòng của khách sạn tại Paris, và chuẩn bị gọi một cú điện thoại để tránh thảm cảnh tại Ukraine. Một nhân viên đưa cho ông cái iphone vì muốn tránh việc xuất hiện những bản văn và những hình màu trên iphone của ông vào lúc quá trễ ban đêm. Sau một ngày hội họp cùng các quan chức của Anh, Đức và Pháp, ông trở về phòng khách sạn, một căn phòng có màn che đầy đặn, và từ xa thấy được hình ảnh tháp Eiffel. Một viên chức cao cấp quốc phòng cho tôi hay là ông Kahl ngạc nhiên khi biết nhân vật ông sẽ phải nói chuyện: "Ông ta nói như 'tại sao tôi lại phải gọi cho Elon Musk'."

Chẳng bao lâu lý do đã hiển lộ rõ ràng. "Dù ông Musk không chính thức là một nhà ngoại giao hay chính khách, tôi có cảm tưởng phải đối xử với ông ta như vậy vì ảnh hưởng của ông ta trên vấn đề phải thảo luận; ông Kahl cho tôi hay. Hệ thống Space X, Công Ty Khai Phá Không Gian Vũ Trụ của ông Musk, trong nhiều tháng qua đã cung cấp vệ tinh thông tin trên khắp Ukraine cho lực lượng quân đội dự trữ tấn công cũng như phòng thủ.

Nhưng trong mấy ngày qua, quân đội thấy sự thông tin bị gián đoạn tại khu vực tranh chấp với Nga. Điều đáng kinh hoàng là mới đây Space X vừa ra tối hậu thư cho Ngũ Giác Đài: nếu Chính Phủ không trả chi phí cho Ukraine mà công ty đang cung cấp dịch vụ, chi phí có thể tới bốn trăm ngàn Mỹ Kim/ một năm, nếu không trả, họ sẽ cắt dịch

vụ. “Chúng tôi rất kinh hoàng, “nhân viên cao cấp trong số bốn nhân viên của Bộ Quốc Phòng nhớ lại nội vụ và cho hay, ông Musk “có thể cắt nguồn truyền tin bất cứ lúc nào. Chuyện đó chắc chắn sẽ ảnh hưởng lớn lao đến việc điều quân của Ukraine.

Ông Musk dính dáng vào cuộc chiến Ukraine ngay sau khi Nga xâm lược vào tháng Hai, năm 2022. Cùng lúc với cuộc chiến quy ước, điện Cẩm Linh mở cuộc tấn công mạng trên hệ thống truyền tin hạ tầng cơ sở. Viên chức Ukraine và một liên minh lỏng lẻo gồm những người nước ngoài trong khu vực kỹ thuật đã bàn cãi trong những cuộc thảo luận nhóm về những áp dụng của các apps về truyền tin, họ đưa ra một giải pháp khả thi: họ đề cập tới công ty Space X, một công ty có thể tạo ra một tầm liên lạc mẫu chốt gọi là Starlink. “Những đĩa được gắn trên trụ ba càng, mỗi mảng cỡ bằng màn hình chiếc máy điện toán nhỏ, được che bằng bằng miếng ni lông plastic màu trắng, làm ta liên tưởng tới mô thức trong sáng, có độ nhạy cảm tựa những xe hơi điện Tesla của ông Musk. Mọi máy được liên kết bằng một mạng vệ tinh. Mỗi đơn vị có tầm hoạt động giới hạn, nhưng trong hoàn cảnh này, đó lại là một ưu điểm. Dù cần một mạng lưới của đĩa vệ tinh cho toàn thể quốc gia, nhưng thật quả là quá khó khăn cho Nga triệt hạ toàn bộ liên lạc của Ukraine. Dĩ nhiên, chỉ mình ông Musk có khả năng làm được như vậy. Ba quan chức liên hệ đến việc mang mạng lưới Starlink cho Ukraine đã ẩn danh nói chuyện, vì, họ e ngại là ông Musk, nếu nổi giận, sẽ rút bỏ dịch vụ. Các vị này cho tôi biết là thoát tiên, họ không để ý đến ý nghĩa của việc kiểm soát cá nhân. “Hồi đó, chúng tôi không nghĩ về việc này,” một trong những quan chức kỹ thuật cao cấp cho tôi hay, “Việc đó như sau: ‘Bỏ đi Tám, quý thần ơi, binh lính đang chết’”

Trong những tháng tiếp theo, việc gây quỹ của cộng đồng Ukraine tại thung lũng Silicon, những giao kèo với U S A I D (U.S. Agency for International Development: Cơ quan Phát triển Quốc tế Hoa Kỳ) và với các chính phủ Âu Châu, và sự đóng góp tự nguyện của cơ quan Space X đã làm dễ dàng cho việc chuyển nhượng hàng ngàn đơn vị Starlink cho Ukraine. Một binh sĩ thuộc binh chủng truyền tin phụ trách tiếp nhận và điều hành Starlink nơi tiền tuyến, và yêu cầu chỉ nêu tên là Mykola, đã cho tôi hay, “Đây là xương sống liên lạc cốt yếu trên chiến trường. Khởi thủy, ông Musk không dè dặt ủng hộ cuộc chiến của Ukraine, hưởng ứng rất khích lệ khi ông Mykhailo Fedoro, bộ trưởng Ukraine, phụ trách phát tuyến điện số, đã tweet hình ảnh quân dụng trên chiến trường. Trong khi cuộc chiến tiếp diễn, chương trình X bắt đầu khựng lại về chi phí. “Chúng tôi không ở trong hoàn cảnh tiếp tục cung cấp miễn phí đường dây dẫn cực cho Ukraine hay cung cấp ngân khoản cho những đường dây này về lâu về dài.” Giám đốc thương vụ (liên hệ đến chính phủ) của cơ quan X, trong thư gửi tới Ngũ Giác Đài hồi tháng Chín. (Đài CNBC vừa lượng giá Space X với chỉ số gần 150 tỷ đô. Báo Forbes ước lượng tài sản ròng của ông Musk khoảng 200 cho đến 220 tỷ đô khiến ông Musk trở thành người giàu nhất trên thế giới.)

Ông Musk cũng ngày càng khó chịu về việc kỹ thuật của ông đã được dùng vào cuộc chiến. Cũng trong tháng đó, tại cuộc hội nghị ở Aspen với nhiều đại diện chính trị và thương mại tham dự, ông Musk lại có vẻ biểu lộ ủng hộ Vladimir Putin. “Hắn ở trên sân khấu, Musk nói, ‘Chúng ta cần thương lượng. Putin muốn hòa bình – chúng ta cần thương lượng hòa bình với Putin’” Reid Hoffman, người giúp khởi đầu cơ quan PayPal, đã nhớ lại. Reid nói tiếp, Musk dường như đã “cắn câu của Putin.” Tuần lễ sau đó, Musk đã tweet một bản đề nghị kế hoạch hòa bình của cá nhân ông ta. Kế hoạch này

kêu gọi một cuộc trưng cầu dân ý mới, vẽ lại biên giới của Ukraine, và cho phép Nga có quyền kiểm soát Crimea. Đây là một bán đảo bán tự trị, được nhiều quốc gia nhìn nhận, trong số đó có Hoa Kỳ, là lãnh thổ thuộc Ukraine. Những tweet tiếp theo, ông Musk đã mô tả như điều không thể tránh được là hậu quả sự ủng hộ Nga Sô, cùng với bản đồ tô màu đính kèm những vùng đất miền Đông Ukraine, và trong một vài vùng, ông Musk lý luận dân chúng “thích Nga hơn”. Ông Musk cũng thăm dò những người theo dõi trên Twitter của ông về chương trình ông đề nghị. Cả triệu người đã phản hồi và khoảng 60% gạt bỏ đề nghị của ông. (Tổng Thống Volodymyr Zelensky cũng tweet thăm dò, hỏi những người sử dụng liệu họ có thích Elon Musk ủng hộ Ukraine hay là ông Musk có vẻ ủng hộ Nga Sô. Nhóm theo Tổng Thống Zelensky thắng cuộc, dù nhóm này ít người tham dự hơn. Những người theo nhóm ông Musk đông gấp 20 lần)

Tới lúc đó, thiện cảm của ông Musk đã có vẻ hiển lộ trên chiến trường. Một hôm, quân lực Ukraine đang tiến về phía nam trong khu vực tranh chấp bỗng nhiên mất hẳn liên lạc. “Chúng tôi đang sát gần tiền tuyến,” nhân viên truyền tin Mykola cho tôi hay. “Chúng tôi vượt qua vùng này và mìn Starlink ngưng hoạt động.” Hậu quả ngay lập tức.

Truyền tin chết, các đơn vị bị cô lập. Khi đang ở thế tấn công, các vị chỉ huy đặc biệt cần tin tức sốt dẻo của những tiểu đoàn hành quân. “Nếu cấp chỉ huy phải đích thân lái xe trên trận tuyến mới tiếp cận vô tuyến thì rất nguy hiểm cho họ,” Mykola nói. “Thật là hỗn loạn.” Những người Ukraine xa xứ đã từng đóng góp cho hệ thống Starlink nhận được những cú điện thoại như điên cuồng. Một vị chỉ huy kỹ thuật cao đã nhớ lời nhân viên Quốc phòng cho hay, “Chúng ta cần Elon ngay bây giờ.” “Ngay bây giờ là thế nào?” ông ta trả lời. “Nghĩa là tức thì,” quan chức nói. “Binh sĩ đang chết.” Một quan chức liên hệ khác nói là “ông ta bị dựng dậy vì những cú điện thoại báo cáo họ mất liên lạc và phải rút quân.” Tờ Financial Times tường thuật vụ cắt liên lạc đã ảnh hưởng tới các đơn vị ở Kherson, Zaporizhzhia, Kharviv, Donetsk, và Luhansk. Quan chức Mỹ và Ukraine cho tôi hay là cơ quan Space X đã cắt hẳn liên lạc điện địa, cô lập hẳn khu vực tiến quân.

Một sĩ quan cao cấp Bộ Quốc Phòng Mỹ nói, “Chúng tôi đang có nhiều buổi họp nội bộ trong phạm vi của Bộ xem chúng tôi có thể làm được gì cho vụ này.” Vai trò của ông Musk là đưa ra những thử thách bất thường; cũng như vai trò của chính phủ có tính cách trung gian. “Điều này không có nghĩa là chúng ta nói ông Musk đã bội ước, không tuân thủ giao kèo hay chuyện gì tương tự;” quan chức nói thêm. Ngũ Giác Đài sẽ cần sắp xếp giao kèo với cơ quan Space X để ít nhất ông Musk “không thể một sớm một chiều (tự) quyết định như, ông ta không muốn làm chuyện này nữa.” Ông Kahl thêm vào, “Đó là cách thức chúng ta ký kết chặt chẽ kèo dịch vụ cho toàn thể Ukraine. Điều này ít nhất có thể ngăn ngừa ông Musk không được cắt hoàn toàn mạng lưới.”

Điển hình là cuộc thương thảo sẽ do phân bộ tạo mãi của Ngũ Giác Đài đảm trách. Ông Musk ở địa vị mại bản có thể hơn hẳn Boeing, Lockheed hay những kỹ nghệ khổng lồ về quốc phòng. Trong cuộc điện đàm với ông Musk ở Paris, ông Kahl rất là tôn trọng ông Musk. Theo những điểm thảo luận được tiết lộ trong cuộc điện đàm, ông Kahl đã cảm ơn ông Musk về những nỗ lực ở Ukraine, nhìn nhận ngân khoản lớn lao mà Space X phải gánh chịu, và nài nỉ xin cho vài tuần lễ để soạn thảo giao kèo.

“Nếu ông chấm dứt vệ tinh, nó không làm cho cuộc chiến kết thúc,” ông Kahl nhớ là đã trình bày như vậy.

Ông Musk không bị thuyết phục ngay tức thì. “Điều tôi muốn nói xen vào là ông Musk có vẻ bối rối vì sự dây dưa của màn lưới Starlink làm cho Nga ngày càng tin nó làm tăng gia nỗ lực chiến tranh của Ukraine, và ông Musk muốn giảm bớt mối quan ngại của Nga về vấn đề này,” ông Kahl cho tôi hay. Trước sự khó chịu của quan chức Ngũ Giác Đài, ông Musk tự phát ngôn là đã nói chuyện với Putin với tính cách cá nhân. Một cá nhân khác cho tôi hay là ông Musk đã xác nhận vài tuần trước khi tweet kế hoạch hòa bình và cũng nói là những cuộc bàn bạc với Điện Cẩm Linh xảy ra thường xuyên. (Ông Musk sau đó chối bỏ đã nói chuyện với Putin về Ukraine) Trên điện thoại, ông Musk nói là đang nhìn vào màn hình của laptop và có thể thấy “toàn thể cuộc chiến trải ra” qua tấm bản đồ hoạt động của màn lưới Starlink. “Hãy xem đây này, tựa như ba phút trước Musk đã nói. “Dù sao tôi cũng đã nói chuyện rất khả quan với Putin.” Nhân viên cao cấp Bộ Quốc Phòng cho tôi hay. “Lúc đó chúng tôi thốt ra, tựa như, ‘Ồi giờ ơi, điều đó không tốt đâu.’” Musk nói với ông Kahl là biểu hiện sinh động của kỹ thuật ông ta làm ra nhằm mục đích hòa bình thì lại đem dùng vào cuộc chiến khiến cho ông ta khựng lại.

Sau mười lăm phút điện đàm, Musk thỏa thuận cho Ngũ Giác Đài thêm thì giờ. Cũng vậy, sau khi quần chúng phản ứng với sự bức bối hiển nhiên, ông rút lại việc cắt đứt dịch vụ. “Kệ cha nó,” ông tweet như vậy, “Mặc dù Starlink vẫn tốn tiền và những công ty khác đang được cả tỷ đô la của dân đóng thuế, chúng tôi vẫn tiếp tục giúp chính phủ Ukraine miễn phí.” Tháng Sáu này, Bộ Quốc Phòng Hoa Kỳ tuyên bố đã đạt được thỏa thuận với Cơ quan Space X. ⁽¹⁾ Theo tin của RBC Ukraine thì ông Musk: “Musk hands over control of some Starlink equipment to Pentagon – WP.”

© **Ronan Farrow** (Thiên Nhất Phương lược dịch).

❖ **Ronan Farrow says Elon Musk has become an ‘arbiter’ of the war in Ukraine.** (Ronan Farrow nói Elon Musk đã trở thành ‘trọng tài – arbiter’ của cuộc chiến ở Ukraine) Cây viết của tờ New Yorker nói rằng các vệ tinh Starlink của Musk là chìa khóa để cung cấp internet cho Ukraine trong cuộc chiến với Nga, mang lại cho Musk một ảnh hưởng “giống như của một quốc gia hơn là một cá nhân – more like a nation state than an individual.” Source © [NPR](#)

❖ **Chuyên gia không gian (deep-space) chứng minh Starlink của Elon Musk đang can thiệp vào công việc khoa học.** Lần đầu tiên, các nhà khoa học có bằng chứng vệ tinh Starlink đang can thiệp vào nghiên cứu của họ về vũ trụ... Trong một nghiên cứu, được công bố trên tạp chí Thiên văn học & Vật lý thiên văn, các nhà khoa học đã sử dụng một kính viễn vọng mạnh mẽ ở Hà Lan để quan sát 68 vệ tinh của SpaceX và phát hiện ra khí thải từ các vệ tinh đang trôi ra khỏi dải phân bố của chúng, lên không gian... **Nguồn @ [ABC](#)**

❖ **Ánh sáng trên bầu trời từ mạng vệ tinh mới của Elon Musk khiến những người ngắm sao lo lắng.** Vụ phóng 60 vệ tinh Starlink của SpaceX của Elon Musk đã thu hút sự chú ý của mọi người trên toàn cầu. Các vệ tinh này là một phần của hạm đội nhằm cung cấp internet nhanh trên toàn thế giới... Hàng trăm vệ tinh có thể nhìn thấy bằng mắt thường sẽ là một thảm họa. Chúng sẽ phá hỏng hoàn toàn tầm nhìn của chúng ta về bầu trời đêm. Chúng cũng sẽ làm ô nhiễm hình ảnh thiên văn, để lại những vết dài trên những hình ảnh không tì vết... **Nguồn @ [The Conversation](#)**

❖ **NASA’s reliance on outsourcing launches causes a dilemma for the space agency.** The spectacular failure of the SpaceX Falcon 9 rocket last week underscores a growing problem for NASA: its reliance on private companies and Russia in order to launch many of its crucial missions...

Yet, since the retirement of the Space Shuttle program back in 2011, NASA has been relying primarily on Russian space technology to get shipment and astronauts to the ISS... **Đọc tiếp @ [The Conversation](#).**